

Bruxelles, 19. studenoga 2018.
(OR. en)

13581/18

CONOP 98
CODUN 36
COARM 289
CFSP/PESC 985
COSI 288
ENFOPOL 565

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	19. studenoga 2018.
Za:	Delegacije

Br. preth. dok.:	13498/18
------------------	----------

Predmet:	Zaključci Vijeća o donošenju Strategije EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva – Zaključci Vijeća (19. studenoga 2018.)
----------	--

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o donošenju Strategije EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva, koje je Vijeće usvojilo na 3652. sastanku održanom 19. studenoga 2018.

**ZAKLJUČCI VIJEĆA O DONOŠENJU STRATEGIJE EU-A PROTIV NEZAKONITOG
VATRENOG ORUŽJA, MALOG I LAKOG ORUŽJA I PRIPADAJUĆEG
STRELJIVA**

1. Vijeće uvažava da nezakonito malo i lako oružje i dalje doprinosi nestabilnosti i oružanom nasilju, čime se sprečavaju održivi razvoj i napor za upravljanje krizom, uzrokuje dodatna nestabilnost cijelih regija, država koje se u njima nalaze i njihovih društava, potiče oružano nasilje i organizirani kriminal te pojačava učinak terorističkih napada. Vijeće je stoga predano sprečavanju i suzbijanju nezakonite trgovine malim i lakim oružjem (SALW) te pripadajućim streljivom, kao i promicanju obveze preuzimanja odgovornosti u vezi sa zakonitom trgovinom njima.
2. Vijeće smatra Akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog trgovanja malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima (Akcijski program) globalnim okvirom za suzbijanje prijetnje koju predstavlja nezakoniti SALW i podupire njegovu potpunu i učinkovitu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini te Vijeće pozdravlja ishod Treće konferencije za preispitivanje provedbe Akcijskog programa UN-a koja se održala u lipnju 2018. zato što se u njemu odražavaju mnogi od ciljeva iz stajališta EU-a koje je Vijeće donijelo 28. svibnja 2018.¹, uključujući potporu za ulogu koju imaju regionalne organizacije u provedbi Akcijskog programa.
3. Vijeće podsjeća na to da je Europsko vijeće u 2005. donijelo Strategiju EU-a za suzbijanje nezakonitog gomilanja malog i lakog oružja (SALW) i pripadajućeg streljiva te trgovanja njima². Podsjeća i na to da Europska unija znatno ulaže u suradnju s trećim zemljama i pomoć trećim zemljama s ciljem suzbijanja nezakonitog trgovanja SALW-om u skladu sa strategijom EU-a i Akcijskim programom.

¹ Zaključci Vijeća o stajalištu EU-a u pogledu borbe protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem s obzirom na Treću revizijsku konferenciju za preispitivanje provedbe Akcijskog programa UN-a u vezi s malim i lakim oružjem (SALW) (Vijeće 8978/18 od 28. svibnja 2018.).

² Vijeće 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205319%202006%20INIT>

4. Vijeće pozdravlja Zajedničku komunikaciju o elementima za strategiju EU-a protiv nelegalnog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva³ koju su 13. lipnja 2018. objavili Europska komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Vijeće u potpunosti podupire ciljeve i predloženo djelovanje opisano u komunikaciji.
5. Kao odgovor na Zajedničku komunikaciju te u kontekstu važnih promjena od 2005. Vijeće donosi novu Strategiju EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva čime se zamjenjuje Strategija EU-a iz 2005. Među važne promjene od 2005. broji se sigurnosni kontekst koji se neprestano mijenja, uključujući prijetnju terorizma unutar EU-a te promjene u dizajnu i tehnologiji SALW-a koje utječu na sposobnost vlada da se suoče s tom prijetnjom.
6. Novom strategijom uzimaju se u obzir vodeća načela Globalne strategije EU-a iz 2016.⁴ u skladu s kojima je potreban integrirani zajednički pristup u svim vanjskim politikama, između država članica i institucija i EU-a te između dimenzija unutarnje i vanjske politike. Njome se u obzir uzima i ishod Treće revizijske konferencije Akcijskog programa⁵ iz lipnja 2018., stupanje na snagu Ugovora o trgovini oružjem u prosincu 2014.⁶ i pokretanje Programa održivog razvoja do 2030. u rujnu 2015., u kojem se potvrđuje da je borba protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem nužna za postizanje mnogih ciljeva, uključujući onih koji se odnose na mir, pravdu i snažne institucije, smanjivanje siromaštva, gospodarski rast, zdravlje, rodnu ravnopravnost te sigurne gradove i zajednice.

³ JOIN (2018) 17 final od 13. lipnja 2018.

⁴ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁵ A/CONF.192/2018/RC/3

⁶ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

7. Svrha je nove strategije usmjeriti integrirano, zajedničko i koordinirano europsko djelovanje kako bi se teroriste, kriminalce i druge neovlaštene subjekte spriječilo da nezakonito nabave SALW i pripadajuće streljivo te kako bi se promicalo preuzimanje odgovornosti u pogledu zakonite trgovine oružjem. Institucije EU-a i države članice EU-a u svojem daljnjem djelovanju vodit će se tom novom strategijom EU-a.
8. Nova Strategija EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva nalazi se u prilogu ovim zaključcima.

OSIGURAVANJE ORUŽJA, ZAŠTITA GRAĐANA

Strategija EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva

1. UVOD

Nezakonito vatreno oružje, malo i lako oružje i dalje doprinose nestabilnosti i nasilju u Europskoj uniji, njezinu neposrednom susjedstvu i ostatku svijeta. Nezakonito malo oružje omogućuje terorizam i sukobe na svjetskoj razini te sprečava EU-ov razvoj, upravljanje krizama, humanitarne napore i rad na stabilizaciji u dijelovima susjedstva EU-a i Afrike. Unutar EU-a nezakonito vatreno oružje nesporno utječe na unutarnju sigurnost tako što pridonosi organiziranom kriminalu, a teroristima pruža sredstva za izvođenje napada na europskom tlu.

U izvješću glavnog tajnika Ujedinjenih naroda iz 2016. o nezakonitoj trgovini malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima⁷ navodi se da se broj građanskih ratova u svijetu utrostručio tijekom prethodnog desetljeća. Oružani sukob, često potaknut širenjem nezakonitog malog oružja, ključan je razlog zašto gotovo 800 milijuna osoba oskudijeva u hrani. Nezakonito vatreno oružje olakšava trgovinu drogom i ljudima jer služi za zastrašivanje i prisilu, pogoršava sukobe gradskih bandi za teren i osnažuje teroriste. Teroristički napadi u Europi dokaz su povezanosti organiziranog kriminala i terorizma, posebice u trgovini vatrenim oružjem, i jasan pokazatelj višedimenzionalne opasnosti koja uključuje različita područja kriminaliteta. Prema Europolovoj procjeni prijetnje od teškog i organiziranog kriminala (SOCTA)⁸ iz 2017. nedavni teroristički napadi u EU-u i drugdje, koje su proveli džihadistički teroristi korištenjem vatrenog oružja stečenog trgovinom, dokaz su da ta nezakonita trgovina ima smrtnu posljedicu.

⁷ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

⁸ <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

Europsko vijeće 2005. donijelo je Strategiju EU-a za suzbijanje nezakonitog gomilanja malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva te trgovanja njima⁹ za potporu Programu UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem u svim njezinim aspektima, kako je donesen 20. srpnja 2001.¹⁰ Komisija je 2015. u Europskom programu sigurnosti¹¹ odredila nezakonitu trgovinu vatrenim oružjem kao jedan od prioriteta unutar sveobuhvatnog cilja sprečavanja aktivnosti terorista i skupina koje se bave teškim organiziranim kriminalom. Uslijedio je Akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem¹² i eksplozivima te njihove uporabe kao i revizija regulatornog okvira Unije o zakonitom stjecanju i posjedovanju vatrenog oružja¹³. Europska komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku 13. lipnja 2018. objavili su Zajedničku komunikaciju o elementima za strategiju EU-a protiv nelegalnog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva¹⁴ kako bi se ostvario napredak u ostvarenju istinske i učinkovite sigurnosne unije.

⁹ Vijeće 5319/06

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=EN&f=ST%205319%202006%20INIT>

¹⁰ A/CONF.192/15.

¹¹ Europski program sigurnosti, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2015) 185 final, 28.4.2015.).

¹² Provedba europskog programa sigurnosti: Akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima te njihove uporabe, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2015) 624 final, 2.12.2015.).

¹³ Direktiva 91/477/EEZ o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 256, 13.9.1991., str. 51.) i Uredba (EU) br. 258/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o provedbi članka 10. Protokola Ujedinjenih naroda protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (Protokol UN-a o vatrenom oružju), utvrđivanju odobrenja za izvoz vatrenog oružja, mjera za uvoz i provoz vatrenog oružja, njegovih dijelova i komponentata i streljiva (SL L 94, 30.3.2012.).

¹⁴ JOIN (2018) 17 final od 13. lipnja 2018.

Ovom novom Strategijom EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva uzimaju se u obzir istoimena Zajednička komunikacija¹⁵, vodeća načela globalne strategije EU-a iz 2016.¹⁶, sigurnosni kontekst koji se promijenio u odnosu na 2005., promjene u području kontrole konvencionalnog oružja (kao što je stupanje na snagu Ugovora o trgovini oružjem u prosincu 2014.¹⁷, i djelovanje unutar EU-a za provedbu Europskog programa sigurnosti iz 2015. Svrha je revidirane strategije usmjeriti integrirano, zajedničko i koordinirano europsko djelovanje kako bi se teroriste, kriminalce i druge neovlaštene subjekte spriječilo da nezakonito nabave SALW i pripadajuće streljivo te kako bi se promicalo preuzimanje odgovornosti u pogledu zakonite trgovine oružjem.

Dok je trgovina vatrenim oružjem za civilnu upotrebu uređena na razini EU-a¹⁸, države članice usklađuju svoja stajališta o izvozu malog i lakog oružja (SALW), kao ratnog materijala, u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP)¹⁹. Pravna razlika između vatrenog oružja za civilnu i vojnu upotrebu postaje nevažna kad se ono preusmjeri na nezakonitu trgovinu. Kako bi odgovor na tu prijetnju bio sveobuhvatan, ovom strategijom obuhvaća se vatreno oružje i za civilnu i za vojnu upotrebu.

Vojno oružje ima nezamjenjivu ulogu u očuvanju sigurnosti, slobode i mira, pod uvjetom da se koristi u skladu s međunarodnim pravom, uključujući pravo o ljudskim pravima i međunarodno humanitarno pravo. No ratno oružje po definiciji može uzrokovati smrt i uništenje. Ta njegova dvostruka uloga znači da vlade koje kontroliraju takvo oružje moraju osigurati da se njime trguje odgovorno te spriječiti njegovo preusmjeravanje teroristima, kriminalcima i drugim neovlaštenim korisnicima koji krše embargo na oružje i sporazume s krajnjim korisnicima.

¹⁵ Vidjeti bilješku 8.

¹⁶ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

¹⁷ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁸ Vidjeti bilješku 7.

¹⁹ Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme. Prijenos vojne tehnologije i opreme unutar EU-a podliježe Direktivi 2009/43/EZ.

Za potrebe ove strategije pojam „SALW”²⁰ upotrebljava se kad je naglasak na oružju za vojnu upotrebu, a pojam „vatreno oružje”²¹ upotrebljava se kad se izričito misli i na vatreno oružje za civilnu upotrebu.

2. BORBA PROTIV NEZAKONITOG VATRENOG ORUŽJA I SALW-a: CILJEVI I DJELOVANJE

Za učinkovitu borbu protiv preusmjerenja i nezakonite proizvodnje vatrenog oružja / SALW-a i pripadajućeg streljiva te nezakonite trgovine njima potrebno je da vladine agencije te nacionalni, regionalni i globalni akteri utvrde i provode norme i propise, ali i da izvijeste o tim normama i propisima. Potrebno je djelovanje koje se odnosi na sve faze životnog ciklusa vatrenog oružja/SALW-a i pripadajućeg streljiva: proizvodnju, izvoz, skladištenje i zbrinjavanje. U skladu s Globalnom strategijom za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije i njezinim načelima²² kao i s Europskim programom sigurnosti, EU nastoji očuvati i zaštititi mirno i sigurno okruženje za svoje građane te poduprijeti sigurnost i potaknuti razvoj u svojem susjedstvu i šire. U tu se svrhu ova strategija temelji na sljedećim načelima:

- jedinstvo – zauzimanje zajedničkog i koordiniranog pristupa u vanjskoj politici, između država članica i EU-a te između unutarnje i vanjske politike;

²⁰ Malo i lako oružje (SALW) i pripadajuće streljivo oružje je za vojnu upotrebu. Ono uključuje:

- (a) malo oružje: jurišne puške; poluautomatske puške i karabine za vojnu upotrebu; revolvare i poluautomatske pištolje za vojnu upotrebu; puškostrojnice; kratke strojnice, uključujući automatske pištolje,
- (b) lako oružje: teške strojnice; topove, haubice i minobacače kalibra manjeg od 100 mm; bacače granata; netrajne topove; rakete koje se ispaljuju s ramena te druge protutenkovske sustave i sustave za protuzračnu obranu koji ispaljuju projekte, uključujući MANPADS, pod uvjetom da su prenosivi;
- (c) dijelove SALW-a;
- (d) dodatke za SALW (poput noćnih ciljnika, prigušivača pucnja itd.) i
- (e) streljivo za SALW.

Ovom se definicijom ne dovodi u pitanje bilo kakva buduća međunarodno dogovorena definicija malog i lakog oružja.

²¹ Pojam „vatreno oružje” šireg je opsega te obuhvaća vatreno oružje za civilnu i vojnu upotrebu. Protokolom UN-a o vatrenom oružju vatreno oružje definira se kao svako prijenosno cijevno oružje koje služi za ispaljivanje ili može biti preinačeno za ispaljivanje sačme, zrna ili projektila djelovanjem eksploziva, isključujući staro vatreno oružje i njegove replike. Treba napomenuti da neke vrste lakog oružja, kao što su raketni bacači, nisu vatreno oružje. Stoga pojmom „vatreno oružje” nisu obuhvaćene sve vrste SALW-a.

²² https://europa.eu/globalStrategy/sites/globalStrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

- promicanje suradnje i partnerstva na svim razinama;
- preuzimanje odgovornosti u odnosu na prioritetne regije, posebno one koje bi mogle predstavljati prijetnju sigurnosti EU-a i najvjerojatnije imati koristi od djelovanja EU-a;
- promicanje globalne suradnje utemeljene na pravilima čije je ključno načelo multilateralizam te u čijem je središtu UN, uz poštovanje međunarodnog prava, uključujući ljudska prava i međunarodno humanitarno pravo, a s ciljem stvaranja mirnog i održivog svijeta i
- uključivanje rodnog pitanja i pitanja različitosti u projekte i djelovanje koji se odnose na kontrolu SALW-a.

2.1. JAČANJE NORMATIVNOG OKVIRA

2.1.1. Akcijski program UN-a za SALW i Međunarodni instrument za praćenje

Sveobuhvatni instrument u okviru Akcijskog programa UN-a za SALW (Akcijski program UN-a)²³ i dalje je jedini univerzalni okvir za suočavanje s prijetnjom koju predstavlja nezakoniti SALW. Međunarodni instrument za praćenje²⁴ politički je obvezujući instrument kojim se definiraju zahtjevi i pruža globalni standard za vođenje evidencije o SALW-u te za njegovo označivanje i praćenje. Glavni cilj revidirane strategije EU-a ostaje potpuna i učinkovita provedba Akcijskog programa UN-a i Međunarodnog instrumenta za praćenje na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. U ovoj se strategiji stoga predlažu mjere za poboljšanje provedbe Akcijskog programa UN-a na nacionalnoj i regionalnoj razini u EU-u. Također se predlažu suradnja i pomoć u drugim regijama svijeta i na globalnoj razini.

²³ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

²⁴ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

Djelovanje: EU će i dalje podupirati suradnju i pomoć u provedbi Akcijskog programa UN-a, s naglaskom na regionalnoj suradnji, i sudjelovati u koordinaciji s drugim donatorima te ju podupirati. Ta će potpora uključivati prikupljanje i uništavanje viška SALW-a i streljiva, fizičku sigurnost i upravljanje zalihama SALW-a i streljiva, razvoj kapaciteta za označivanje, vođenje evidencije i praćenje, razvoj kapaciteta za kontrolu izvoza oružja, razvoj kapaciteta za izvršavanje zakonodavstva u borbi protiv nezakonite trgovine te potporu za praćenje i pronalazak preusmjerenog oružja pod embargom.

Sljedeći koraci: na temelju akcijskog programa UN-a, novim će se projektima uzeti u obzir analiza i sveobuhvatna evaluacija učinka i učinkovitosti projekata za kontrolu SALW-a od 2005. do 2017. koju provede Visoki predstavnik u okviru Strategije za SALW iz 2005.

2.1.2. Ugovor o trgovini oružjem

Ugovorom o trgovini oružjem²⁵ uspostavljaju se najviši mogući zajednički međunarodni standardi za reguliranje ili poboljšanje reguliranja međunarodne trgovine konvencionalnim oružjem (uključujući SALW), a cilj je spriječiti i iskorijeniti nezakonitu trgovinu konvencionalnim oružjem te spriječiti njegovo preusmjerenje.

Djelovanje: EU će i dalje podupirati univerzalnu primjenu i provedbu Ugovora o trgovini oružjem.

²⁵ <https://www.un.org/disarmament/att/>

2.1.3. Protokol UN-a o vatrenom oružju

Svrha je Protokola UN-a o vatrenom oružju²⁶ olakšati i ojačati suradnju u cilju sprečavanja, suzbijanja i iskorjenjivanja nezakonite proizvodnje vatrenog oružja i trgovanja njime. Komisija je pregovarala o Protokolu, a u ime EU-a potpisala ga je 2002. Nakon donošenja strožih pravila o prijenosu vatrenog oružja za civilnu upotrebu unutar Unije i drugdje, EU je bio u mogućnosti ratificirati Protokol 2014.²⁷

Djelovanje: EU će i dalje podupirati provedbu Protokola UN-a o vatrenom oružju i njegov mehanizam preispitivanja te jačati kapacitete partnerskih zemalja i podregija radi provedbe učinkovite kontrole vatrenog oružja u skladu s Protokolom. Komisija poziva države članice da u potpunosti provedu njezinu Preporuku od 17. travnja 2018. o hitnim mjerama za poboljšanje sigurnosti izvoza, uvoza i provoza vatrenog oružja, njegovih dijelova i bitnih komponenata te streljiva²⁸.

2.1.4. UN-ovi ciljevi održivog razvoja

Nezakonito i nekontrolirano širenje SALW-a može poticati i produljiti oružane sukobe i oružano nasilje, uz negativne učinke na dobro upravljanje, zakon i red, pristup obrazovanju, zdravstvenu zaštitu, pravosuđe i druga građanska prava. Veze između oružanog nasilja, sukoba i slabog razvoja dobro su poznate. Na temelju UN-ova cilja održivog razvoja br. 16.4²⁹ države su se obvezale da će do 2030. osjetno smanjiti nezakonite financijske tokove i tokove oružja, povećati stopu pronalazačenja i povrata ukradene imovine te se boriti protiv svih oblika organiziranog kriminala. Stoga se strategijom nastoje smanjiti odnosno spriječiti negativne posljedice nezakonite trgovine SALW-om i pripadajućim streljivom na održivi razvoj.

²⁶ Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (UNTOC);
<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

²⁷ SL L 89, 25.3.2014., str. 7.

²⁸ COM(2018) 2197 final.

²⁹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Djelovanje: EU će dati svoj obol postizanju UN-ovih ciljeva održivog razvoja, uključujući cilj održivog razvoja br. 16.4 (znatno smanjenje tokova nezakonitog oružja do 2030.) tako što će državama i regijama pomagati da definiraju i primijene nacionalne i regionalne pokazatelje.

2.1.5. Strože norme EU-a

Vijeće će razmotriti donošenje novih odluka kako bi se ojačao normativni okvir EU-a s ciljem poboljšane sljedivosti SALW-a, poboljšane dokumentacije o krajnjoj upotrebi u kontroli izvoza SALW-a i poboljšane razmjene informacija o preusmjeravanju.. EU će i dalje predlagati standardnu klauzulu za kontrolu SALW-a u svojim sporazumima o partnerstvu i trgovinskim sporazumima s drugim zemljama. Ta će klauzula biti ažurirana u skladu s novom strategijom.

Djelovanje: EU će i dalje uključivati standardnu klauzulu za kontrolu SALW-a u svoje sporazume o partnerstvu i trgovinske sporazume s drugim zemljama.

Sljedeći koraci:

- Vijeće će razmotriti donošenje odluke o označivanju svih vrsta SALW-a kako bi se poboljšala sljedivost;
- Vijeće pozdravlja namjeru Komisije da donese Delegirani akt o elektroničkoj razmjeni informacija o odobrenjima za prijenos vatrenog oružja za civilnu upotrebu u drugu državu članicu te uspostavi elektronički sustav u kojem države članice mogu razmjenjivati takve informacije, kako je propisano Direktivom 91/477/EEZ³⁰.

³⁰ Na temelju članka 13.5. Direktive 91/477 taj provedbeni akt treba donijeti do 14. rujna 2018.

2.2. PROVEDBA NORMI U RAZLIČITIM FAZAMA ŽIVOTNOG CIKLUSA VATRENOG ORUŽJA / SALW-a

2.2.1. Nadzor proizvodnje vatrenog oružja i SALW-a

Proizvodnja vatrenog oružja i SALW-a, njihovih dijelova, dodataka i streljiva u EU-u detaljno je uređena, a pravilima kojima se uređuje skladištenje SALW-a i pripadajućeg streljiva nastoji se smanjiti opasnost od preusmjerenja.

Zbog promjena u dizajnu vatrenog oružja i SALW-a kao što su povećana upotreba polimernih okvira i modularnog dizajna umanjuje se učinkovitost Međunarodnog instrumenta za praćenje (ITI), globalnog standarda za označivanje SALW-a. U kontekstu tih promjena potrebno je ažurirati Međunarodni instrument za praćenje.

EU potiče i podupire istraživanje i razvoj u području tehnologije i dizajna čiji je cilj ublažiti opasnost od trgovine vatrenim oružjem, SALW-om i streljivom te od njihova preusmjerenja i neovlaštene upotrebe. Promiče primjenu novih tehnologija za djelotvornije upravljanje zalihama, nadzor upotrebe, označivanje, vođenje evidencije i praćenje SALW-a.

Djelovanje:

- EU će se i dalje boriti protiv nezakonite proizvodnje vatrenog oružja i streljiva. Metode nezakonite proizvodnje stalno se razvijaju, a takvu proizvodnju može olakšati upotreba 3D tiskanih dijelova. Te metode uključuju nezakonito ponovno osposobljavanje onesposobljenog vatrenog oružja, obrtničku proizvodnju, nezakonite preinake oružja za uzbunjivanje ili signalizaciju konstruiranog za manevarsko streljivo ili oružja Flobert, nezakonitu preinaku streljiva i nezakonitu upotrebu alata za ponovno punjenje. Komisija će pomno pratiti provedbu budućeg provedbenog akta kojim se utvrđuju tehničke specifikacije za oružje za uzbunjivanje i signalizaciju za potrebe primjene Direktive 91/477/EEZ o nadzoru nabave i posjedovanja oružja³¹ i
- budući da su označivanje i temeljita evidencija od ključne važnosti za uspješno praćenje, EU će i dalje podupirati potpunu provedbu Međunarodnog instrumenta za praćenje.

Sljedeći koraci:

- kako bi se na globalnoj razini očuvala i povećala djelotvornost Međunarodnog instrumenta za praćenje, EU i njegove države članice predložit će da se u kontekstu razvoja dizajna SALW-a, kao što su modularni dizajn i polimerni okviri, razmotri donošenje priloga Međunarodnom instrumentu za praćenje i
- EU će se koristiti relevantnim instrumentima za potporu istraživanju i razvoju u području pouzdane i troškovno učinkovite tehnologije za osiguranje SALW-a i pripadajućeg streljiva te smanjenje rizika od preusmjeravanja.

³¹ Provedbeni akt koji treba donijeti do 14. rujna 2018. u skladu s člankom 10.a Direktive Vijeća 91/477/EEZ o nadzoru nabave i posjedovanja oružja, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2017/853 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. (SL L 137, 24.5.2017., str. 22.).

2.2.2. Kontrola izvoza vatrenog oružja i pripadajućeg streljiva

EU i njegove države članice podupiru provedbu i univerzalnu primjenu Ugovora o trgovini oružjem. Nadovezujući se na provedbu Ugovora o trgovini oružjem, EU se bori protiv preusmjeravanja tako što podupire kapacitete za utvrđivanje točaka preusmjeravanja pomoću praćenja, bolje upotrebe sustava za razmjenu informacija i smanjivanja rizika od daljnjeg preusmjeravanja, tako da se u okviru kontrole izvoza oružja prekine opskrba subjekata za koje je utvrđeno da preusmjeravaju oružje.

Neregulirano posredovanje i dalje omogućuje preusmjeravanje SALW-a. Zbog transnacionalne prirode aktivnosti posredovanja potrebna je međunarodna suradnja.

Djelovanje:

- EU će nastaviti promicati odgovornu i učinkovitu kontrolu izvoza oružja u susjedstvu EU-a, u skladu sa Zajedničkim stajalištem 2008/944/ZVSP o vojnom oružju i Uredbom (EU) br. 258/2012 za vatreno oružje za civilnu upotrebu i
- Visoki predstavnik i države članice osigurat će pravilnu i potpunu provedbu Zajedničkog stajališta 2003/468/ZVSP o posredovanju u trgovini oružjem.

Sljedeći koraci:

- Komisija i dalje nadzire sustav EU-a i potrebu za mogućim poboljšanjima koja se odnose na odobrenja za izvoz te mjere za uvoz i provoz vatrenog oružja za civilnu upotrebu, njegovih dijelova, komponenti i streljiva, kao što je navedeno u izvješću koje je Komisija donijela 12. prosinca 2017.³²;
- Vijeće će razmotriti donošenje odluke o potvrđama o krajnjem korisniku pri izvozu SALW-a, uzimajući u obzir rad OESS-a u tom pogledu;

³² COM(2017) 737 final od 12.12.2017.

- u dogovoru s državama članicama ESVD će povećati kapacitete internetskog sustava COARM³³ za razmjenu informacija između tijela država članica nadležnih za kontrolu izvoza, a koje su bitne pri procjeni rizika od preusmjeravanja u kontekstu izvoznih dozvola, uzimajući u obzir razinu sigurnosti sustava i informacija;
- u procjeni rizika prije izdavanja izvozne dozvole za SALW i streljivo, države članice uzet će u obzir spominje li se preusmjeravanje u evidenciji o predviđenim primateljima i posrednicima i
- države članice razmotrit će upotrebu Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) i budućeg Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije državljana trećih zemalja (ECRIS-TCN) kako bi se osiguralo da su podaci iz kaznenih evidencija o subjektima/osobama osuđenima za nezakonito trgovanje oružjem dostupni tijelima za kontrolu izvoza oružja radi upotrebe u procjeni rizika povezanoj sa zahtjevom za izdavanje dozvole za vojnu tehnologiju i opremu.

2.2.3. Sigurno upravljanje zalihama SALW-a i streljiva

Sigurno upravljanje nacionalnim zalihama malog oružja i streljiva ključno je u suzbijanju nezakonitog širenja oružja. Nedovoljna sigurnost zaliha ključan je čimbenik koji omogućuje preusmjeravanje oružja i streljiva sa zakonitih na nezakonita tržišta. Sigurnost zaliha osobito je nepredvidiva u državama pogođenima nasilnim sukobima ili sa slabim upravljanjem.

³³ Internetska platforma za razmjenu informacija među tijelima za kontrolu izvoza država članica uspostavljena u okviru Radne skupine Vijeća za izvoz konvencionalnog oružja (COARM). Radna skupina za izvoz konvencionalnog oružja bavi se kontrolom izvoza konvencionalnog oružja. Funkcionira i kao forum preko kojeg države članice komuniciraju i razmjenjuju informacije o politikama izvoza u države koje nisu članice EU-a i o zahtjevima za izvozne dozvole u te zemlje koji su odbijeni na nacionalnoj razini.

Djelovanje:

- EU i njegove države članice nastaviti će pomagati drugim zemljama da poboljšaju sigurnost državnih zaliha i upravljanje njima, jačanjem nacionalnih zakonodavnih i upravnih okvira i institucija koje reguliraju zakonitu ponudu i upravljanje zalihama SALW-a i streljiva za obrambene i sigurnosne snage, s posebnim naglaskom na označavanje i vođenje evidencije i
- EU će promicati i provoditi standarde i dobru praksu za postupanje s malim oružjem (međunarodni standardi za kontrolu malog oružja – ISACS) i streljivom (međunarodne tehničke smjernice za streljivo – IATG).

2.2.4. Odgovorno zbrinjavanje SALW-a i pripadajućeg streljiva

Viškovi SALW-a i streljiva stvaraju se kad zalihe premašuju neposredne i predviđene potrebe. Usto, nezakonito oružje koje se zaplijeni ili prikupi u okviru kampanja za dobrovoljno prikupljanje ili razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju često završi u zalihama. Jedini način da se ukloni opasnost od preusmjerenja tih viškova njihovo je odgovorno zbrinjavanje, po mogućnosti uništavanjem jer je onesposobljavanje reverzibilno ako se ne provodi u skladu s odgovarajućim standardima. Prije uništavanja zaplijenjenog i prikupljenog vatrenog oružja njegove se oznake moraju evidentirati kako bi se omogućilo praćenje ili druge istrage podrijetla tog oružja. Komisija je donijela zajedničke smjernice o normama i tehnikama³⁴ onesposobljavanja, koje mogu poslužiti kao globalni predložak za sigurno i neopozivo onesposobljavanje vatrenog oružja.

³⁴ Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/337 od 5. ožujka 2018. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/2403 o utvrđivanju zajedničkih smjernica o normama i tehnikama onesposobljavanja kako bi se osiguralo da je onesposobljeno vatreno oružje postalo neopozivo neuporabljivo (SL L 065, 8. ožujka 2018., str. 1.).

Djelovanje:

- EU i njegove države članice promicat će odgovorno zbrinjavanje te pomagati u odgovornom zbrinjavanju viška te zaplijenjenog i drugačije prikupljenog SALW-a i streljiva, po mogućnosti uništenjem i
- kako bi se osiguralo da je onespособljeno vatreno oružje postalo neopozivo neuporabljivo, Komisija će, zajedno s Visokim predstavnikom i državama članicama, izvan EU-a promicati norme EU-a za onespособljavanje vatrenog oružja, među ostalim suradnjom s trećim zemljama.

2.2.5. Transverzalna pitanja

EU i njegove države članice zalažu se za poboljšanje koordinacije svojih aktivnosti i inicijativa u borbi protiv trgovine vatrenim oružjem kako bi se iskoristile sinergije, pojačala interoperabilnost relevantnih baza podataka i drugih informacijskih sustava te spriječilo udvostručivanje rada.

Poboljšana razmjena informacija, istraživanje, prikupljanje i analiza podataka o različitim aspektima trgovine vatrenim oružjem i kaznenih djela počinjenih vatrenim oružjem neophodni su za dobivanje dobrog obavještajnog pregleda te držanje koraka s dinamičnim potrebama u području sigurnosti. Potrebno je poboljšati upotrebu postojećih alata i procijeniti moguće sinergije i interoperabilnost između postojećih baza podataka tijela EU-a za izvršavanje zakonodavstva i međunarodnih tijela radi praćenja trgovine SALW-om, među ostalim prikupljanjem, analiziranjem i razmjenom relevantnih informacija. Europol i Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (EBCGA) mogu imati važnu ulogu u tom području, a trebalo bi poticati i daljnje korištenje sustava iARMS.

Djelovanje:

- EU će poticati daljnju upotrebu Interpolova sustava upravljanja evidencijom i praćenjem nezakonitog oružja (iARMS)³⁵;

³⁵ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

- Komisija će nastaviti suradnju s Europolom, Interpolom i državama članicama radi poboljšanja sinergija i interakcije između Schengenskog informacijskog sustava (SIS)³⁶ i iARMS-a kako bi se provele daljnje mjere predviđene Akcijskim planom EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima te njihove uporabe³⁷;
- Komisija će putem dostupnih instrumenata financiranja nastaviti podupirati i promicati istraživanje i mjere čije je svrha borba protiv trgovine vatrenim oružjem i s njime povezanog kriminala³⁸.

2.3. USKLAĐENOST PUTEM PRAĆENJA I PROVEDBE

EU je u idealnom položaju da pomogne u suzbijanju nezakonitih tržišta kroz svoj zakonodavni i operativni rad, uključujući policijsku i carinsku suradnju i izvore financiranja, te kroz suradnju s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama u području izvršavanja zakonodavstva³⁹. Europol i Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (EBCGA) mogu imati važnu ulogu u tom području.

³⁶ Jači i pametniji informacijski sustavi za granice i sigurnost, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2016) 205 final, 6.4.2016.).

³⁷ Akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima te njihove uporabe, 2. prosinca 2015., COM(2015) 624 final.

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³⁹ Za potrebe ove strategije, pojam „izvršavanje zakonodavstva” odnosi se na aktivnosti policije, granične i obalne straže i carine.

Operativna suradnja jedan je od stupova djelovanja EU-a u okviru Europskog programa sigurnosti. Od ciklusa za razdoblje 2014. – 2017. višegodišnji ciklus politike Europolu za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala uključuje borbu protiv trgovine vatrenim oružjem među prioriteta područja kriminala u kojima je potrebno pojačati suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva⁴⁰. Taj je prioritet zadržan u novom ciklusu politike za razdoblje 2018. – 2021. za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala⁴¹. U 2017. Europolov projekt analize oružja i eksploziva primio je znatno veće doprinose nego 2016., čime se proaktivno podržavaju istražne radnje.

Obavještajni podaci o trgovini vatrenim oružjem/SALW-om razmjenjuju se i putem izvješća Obavještajnog i situacijskog centara EU-a (EU-INTCEN).

Djelovanje:

- na zahtjev i ako je to potrebno Obavještajni i situacijski centar EU-a (EU-INTCEN) u suradnji s Komisijom, Europolom i EBCGA-om sastavlja izvješća o trgovini SALW-om i streljivom;
- Agencija EU-a za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (CEPOL) trebala bi nastaviti organizirati osposobljavanje za službenike u tijelima za izvršavanje zakonodavstva na temu trgovine vatrenim oružjem/SALW-om;

⁴⁰ Zaključci Vijeća o osnivanju i provedbi ciklusa politika EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala (dok. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 25.10.2010.).

⁴¹ Zaključci Vijeća o utvrđivanju prioriteta EU-a u borbi protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala za razdoblje 2014. – 2017. (dok. 12095/13, 26.7.2013.).

- EU će poboljšati prekograničnu suradnju pravosudnih tijela i tijela za izvršavanje zakonodavstva, poticati relevantna tijela država članica, pa tako i carinska tijela, na uspostavu nacionalnih kontaktnih točaka za vatreno oružje, izraditi bolje analize svih dostupnih informacija u području nezakonite trgovine vatrenim oružjem i osigurati puno sudjelovanje u razmjeni informacija s Europolom u području trgovine vatrenim oružjem i
- sve države članice trebale bi jamčiti suradnju u okviru ciklusa politike EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala. To bi se trebalo primjenjivati i na informacije koje se prikupljaju i prenose Agenciji za europsku graničnu i obalnu stražu u okviru operacija koje koordinira Agencija.

2.4. MEĐUNARODNA SURADNJA I POMOĆ

2.4.1. Na međunarodnoj razini

EU podržava učinkovitu prekograničnu suradnju pravosudnih tijela i tijela za izvršavanje zakonodavstva kako bi se zajamčilo puno sudjelovanje nadležnih tijela u razmjeni informacija s Europolom u pitanju trgovine vatrenim oružjem. Nastoji se izbjeći udvostručavanje rada, osigurati koordinacija s drugim bilateralnim, regionalnim i multilateralnim inicijativama te poboljšati suradnja u istragama prekograničnih kaznenih djela. EU je glavni donator za suradnju i pomoć drugim zemljama i regionalnim organizacijama u kontroli SALW-a putem svojih odluka Vijeća i posebne potpore u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP)⁴² te drugih instrumenata. EU podupire provedbu Akcijskog programa UN-a za borbu protiv nezakonitog SALW-a, Ugovora o trgovini oružjem i Protokola o vatrenom oružju. Iako rodno uvjetovano nasilje vatrenim oružjem i SALW-om u svakom slučaju predstavlja kršenje ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava, Ugovor o trgovini oružjem sadržava izričite odredbe za ublažavanje rizika od upotrebe vatrenog oružja u tom kontekstu. Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a⁴³ pozivaju na osnaživanje žena u kontekstu napora za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog prijenosa, destabilizirajućeg prikupljanja i zlouporabe SALW-a.

Djelovanje:

- EU će se proaktivno uključiti u globalni program za vatreno oružje Ureda UN-a za droge i kriminal (UNODC) čija je svrha prikupljati i analizirati podatke o nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem te će jačati kapacitete partnerskih zemalja i podregija za provedbu djelotvornih kontrola vatrenog oružja u skladu s Protokolom o vatrenom oružju;

⁴² Uredba (EU) br. 230/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014.

⁴³ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000.) i naknadne rezolucije o ženama, miru i sigurnosti, npr. UNSCR 2242 (2015.).

- EU će nastaviti podupirati Interpolov sustav upravljanja evidencijom i praćenjem nezakonitog oružja (iARMS);
- EU će poticati suradnju i razmjenu informacija, posebno među zemljama duž glavnih ruta trgovine u EU / iz EU-a;
- EU će surađivati sa Svjetskom carinskom organizacijom (WCO) u provedbi svoje strategije za SALW;
- Visoki predstavnik ocijenit će i analizirati utjecaj i djelotvornost projekata uz potporu EU-a za kontrolu SALW-a u trećim zemljama od 2005. do 2017. kao dio provedbe strategije za SALW iz 2005.;
- EU će sustavno uključivati rodno pitanje u oblikovanje novih projekata koji se odnose na borbu protiv nasilja počinjenog vatrenim oružjem i općenito na kontrolu SALW-a te razmjenjivati dobru praksu u tom području;
- EU će promicati provedbu standarda i dobre prakse za postupanje s malim oružjem i pripadajućim streljivom, među ostalim međunarodne standarde za kontrolu malog oružja (ISACS) i međunarodne tehničke smjernice za streljivo (IATG) i
- države članice poboljšat će suradnju s Europolom i Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (EBCGA) u pogledu nezakonite trgovine vatrenim oružjem i upotrebe vatrenog oružja u zemljama izvan EU-a te poticati daljnje uključivanje tijela u operativnu suradnju, razmjenu informacija i zajedničke aktivnosti izvršavanja zakonodavstva.

EU već podupire praćenje nezakonitih tokova SALW-a u područjima zahvaćenima sukobom kako bi se utvrdili najdjelotvorniji načini za prekid opskrbe. Podaci dobiveni utvrđivanjem i praćenjem nezakonitog SALW-a i streljiva pomažu u poboljšanju kontrole izvoza oružja, među ostalim putem poboljšane procjene rizika, potvrde o krajnjem korisniku i praćenja krajnje upotrebe.

Djelovanje:

- Vijeće će istražiti načine za poboljšanje praćenja i provođenja embarga na oružje u EU-u;
- EU će podupirati rad panela UN-a za praćenje embarga na oružje te razmotriti načine da poboljša pristup njihovim nalazima o preusmjeravanju i nezakonitom vatrenom oružju i SALW-u za potrebe kontrole izvoza oružja;
- prema potrebi i u okviru svojih nadležnosti i uzimajući u obzir lokalno sudjelovanje i dostupne resurse, Vijeće će omogućiti da misije i operacije zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) imaju ulogu u poticanju osviještenosti o SALW-u i organiziranju osposobljavanja povezanog s kontrolom SALW-a, podupiranju pravilnog upravljanja zalihama te praćenju kretanja nezakonitog SALW-a i streljiva (uključujući prekograničnu trgovinu), kako je primjereno. Ako je primjenjivo te uz upute država članica, misije i operacije ZSOP-a mogle bi doprinijeti i olakšavanju evidencije, praćenja i zbrinjavanja zaplijenjenog nezakonitog SALW-a. Vijeće će izvući pouke iz aktivnosti ZSOP-a koje su obuhvaćale zadaće povezane sa SALW-om (npr. EUFOR Althea u Bosni i Hercegovini);

- EU će nastaviti financirati istraživanja na temu podrijetla nezakonitog SALW-a u zonama sukoba, kao što je projekt iTrace organizacije Conflict Armament Research⁴⁴. To će potaknuti daljnja istraživanja, analize i studije o tom pitanju, uz oslanjanje na postojeće kapacitete kao što je Konzorcij EU-a za neširenje oružja i razoružanje i
- EU će podržati nacionalne kapacitete u područjima pogođenima sukobima radi praćenja podrijetla nezakonitog SALW-a i streljiva u zonama sukoba, oslanjajući se na iskustvo iz projekta iTrace.

2.4.2. Na regionalnoj razini

Na regionalnoj razini EU i njegove države članice pomoći će u jačanju kapaciteta za izvršavanje zakonodavstva kako bi se utvrdile, spriječile i zaustavile mreže za krijumčarenje te spriječilo da preko nezakonitog tržišta vatreno oružje dođe u ruke terorista i kriminalaca, među ostalim blokiranjem nezakonitog financiranja i prijevoza oružja te jačanjem uloge granične policije, carine i lučke uprave u borbi protiv nezakonitih tokova oružja u pomorskom prometu. Zbog prekogranične prirode trgovine oružjem posebno je važno uključiti susjedne zemlje, čak i ako nisu izravno pogođene.

EU će poticati povezivanje aktera u izvršavanju zakonodavstva koji se bore protiv trgovine oružjem i tijela nadležnih za kontrolu trgovine oružjem i izvoza oružja kako bi se osigurala razmjena informacija o glavnim rutama nezakonitih tokova u Europu i poduzimanje brzih preventivnih ili korektivnih mjera. Djelovanje će uključivati poticanje razmjene informacija, izravnu komunikaciju među istražnim tijelima, zajednički planirane istrage i brz odgovor na zahtjeve za suradnju, sve unutar utvrđenog pravnog okvira. Poseban će naglasak biti na prekograničnoj suradnji s južnim i istočnim susjedstvom.

⁴⁴ Odluka Vijeća (ZVSP) 2017/2283 od 11. prosinca 2017. za potporu globalnog mehanizma izvješćivanja o nezakonitom malom i lakom oružju te drugom nezakonitom konvencionalnom oružju i streljivu kako bi se smanjila opasnost nezakonite trgovine njima („iTrace III”).

Europol će posebno poduprijeti rad policijskih i carinskih tijela država članica i tijela Unije, trećih zemalja i međunarodnih organizacija kako bi u okviru svojih ovlasti sprječavao i suzbijao oblike kriminala povezane s nezakonitim aktivnostima kriminalnih organizacija i pojedinaca uključenih u nezakoniti posjed SALW-a i trgovinu SALW-om, uključujući streljivo, dijelove i komponente.

EU će jačati dijalog i suradnju s regionalnim organizacijama koje rade na kontroli SALW-a usklađivanjem svojih aktivnosti s regionalnim strategijama i akcijskim planovima.

Zapadni Balkan i Turska

U skladu sa strateškim ciljevima utvrđenima u Komunikaciji Komisije „Vjerodostojna perspektiva proširenja i pojačana suradnja EU-a sa zapadnim Balkanom” (vodeća inicijativa 2. u području sigurnosti i migracija)⁴⁵, EU će nastaviti podupirati Centar za kontrolu malog i lakog oružja za jugoistočnu i istočnu Europu (SEESAC) u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj. EU će ujedno održavati suradnju s relevantnim regionalnim organizacijama u području kontrole SALW-a i uzeti u obzir regionalne inicijative kao što je Plan⁴⁶ za rješavanje pitanja nezakonitog SALW-a na zapadnom Balkanu. U širem smislu, nastaviti će ulagati u sprečavanje i rješavanje regionalnih sukoba putem širokog raspona instrumenata i politika. Ova je strategija usmjerena na kontrolu konvencionalnog oružja, što je ključna sastavnica širih politika za sprečavanje sukoba i borbu protiv terorizma.

⁴⁵ COM(2018) 65 final od 6. 2. 2018. i Prilog

⁴⁶ Na sastanku na vrhu o zapadnom Balkanu u Londonu 10. srpnja 2018. donesen je „Regionalni plan za održivo rješavanje problema nezakonitog posjedovanja i zlouporabe SALW-a / vatrenog oružja i pripadajućeg streljiva te trgovanja njima na zapadnom Balkanu do 2024.”

Iako je posljednjih godina ostvaren znatan napredak, osobito u jugoistočnoj Europi, količina zaliha SALW-a i streljiva, neprimjereni uvjeti skladištenja, rašireno nezakonito posjedovanje i nedostaci u provedbi i dalje ograničavaju djelotvornu kontrolu vatrenog oružja/SALW-a u dijelovima zapadnog Balkana. Kako bi se uspješnije riješio problem opskrbe nezakonitim vatrenim oružjem i velikih zaliha oružja, prioritet će imati uništavanje viškova, dokumentiranje i praćenje nezakonitog SALW-a, razmjena informacija upotrebom europskih, regionalnih i globalnih kanala za razmjenu informacija (npr. Europol, Interpol) te uspostava i provedba zajedničkih operacija.

Djelovanje:

- EU će podupirati rad na smanjenju viška zaliha SALW-a i streljiva, smanjenju nezakonitog posjedovanja, borbi protiv preusmjerenja oružja i trgovine oružjem, poboljšanju graničnih kontrola, poboljšanju označivanja, vođenja evidencije i praćenja SALW-a, ali i kapaciteta za zbrinjavanje, povećanju svijesti i podupiranju kapaciteta za izvršavanje zakonodavstva, pri čemu će se uzeti u obzir dugotrajna potpora EU-a Centru za kontrolu malog i lakog oružja za jugoistočnu i istočnu Europu (SEESAC) u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj, te će i dalje pružati potporu nacionalnim sustavima kontrole i uzeti u obzir relevantne regionalne inicijative za borbu protiv nezakonitog SALW-a i pripadajućeg streljiva, kao što je Regionalni plan za održivo rješavanje problema nezakonitog posjedovanja i zlouporabe SALW-a / vatrenog oružja i pripadajućeg streljiva te trgovanja njima na zapadnom Balkanu do 2024.⁴⁷ inicijativu koju podupiru Francuska i Njemačka;
- EU i njegove države članice osigurat će koherentnu suradnju Unije i zemalja zapadnog Balkana provedbom inicijativa za borbu protiv trgovine vatrenim oružjem, kako je utvrđeno u ciklusu politike za razdoblje 2018. – 2021. za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala, uključujući posebnu operativnu potporu putem EMPACT-a za vatreno oružje⁴⁸ i Akcijski plan EU-a i zapadnog Balkana u okviru cjelovitog upravljanja unutarnjom sigurnošću (IISG) na zapadnom Balkanu;

⁴⁷ Vidjeti bilješku 40.

⁴⁸ EMPACT – Europska multidisciplinarna platforma za borbu protiv kaznenih djela.

- EU i njegove države članice koordinirat će rad EU-a s drugim bilateralnim, regionalnim ili multilateralnim inicijativama kako bi se smanjio rizik od preklapanja rada i poboljšala učinkovitost suradnje u istragama prekograničnih kaznenih djela, u skladu sa zaključcima Vijeća od 13. prosinca 2016.⁴⁹ i
- EU i njegove države članice u potpunosti će iskoristiti i stvoriti sinergije između Europolovih časnika za vezu koji će biti raspoređeni na zapadnom Balkanu, SEESAC-a⁵⁰ i regionalnih programa u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) radi „borbe protiv teških kaznenih djela na zapadnom Balkanu”⁵¹ te „mjerenja i procjene organiziranog kriminala na zapadnom Balkanu: potpora donošenju politika utemeljenih na dokazima”⁵².

Sljedeći koraci:

- evaluirat će se akcijski plan za razdoblje 2015. – 2019. za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem kako bi se ocijenila njegova djelotvornost u rješavanju problema opskrbe nezakonitim vatrenim oružjem i velike zalihe oružja i

ciklus politike EU-a o organiziranom kriminalu proširit će se u mjeri u kojoj je to moguće kako bi njegove operativne aktivnosti obuhvatile zapadni Balkan. Zemlje zapadnog Balkana treba pozvati na sudjelovanje u određenim projektima Europske multidisciplinarne platforme za borbu protiv kaznenih djela i na sastanke Stalnog odbora za operativnu suradnju u području unutarnje sigurnosti, uključujući one koji se održavaju zajedno s Odborom za političku sigurnost na *ad hoc* osnovi kada se raspravlja o projektima.

⁴⁹ Zaključci su se odnosili na „potrebu za učinkovitim i intenzivnom regionalnom i međunarodnom suradnjom, među ostalim s Europolom i Eurojustom, ne dovodeći u pitanje stajališta država članica o statusu Kosova”.

⁵⁰ Program koji se financira iz ZVSP-a, 2017. – 2019., 6 508 136 EUR.

⁵¹ IPA 2017. – 2019., 13 milijuna EUR: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).

⁵² IPA 2015. – 2019., 2 milijuna EUR: Ured UN-a za droge i kriminal (UNODC).

Istočno susjedstvo

Trenutačna nestabilnost u istočnoj Europi uzrokovala je porast nezakonite trgovine vatrenim oružjem u nizu zemalja u regiji, npr. Ukrajini. To predstavlja veliku dugoročnu prijetnju sigurnosti i za Ukrajinu i za EU. Suradnja između EU-a i Ukrajine u tom pitanju stoga je od zajedničkog interesa. EU je angažiran u bilateralnoj suradnji s Ukrajinom i drugim zemljama u regiji i sustavno uključuje borbu protiv nezakonitog SALW-a u sve dijaloge o sigurnosnim pitanjima s partnerskim zemljama u susjedstvu.

Djelovanje:

- EU i njegove države članice uključit će borbu protiv trgovine vatrenim oružjem/SALW-om u dijalog o sigurnosnim pitanjima s partnerskim zemljama u susjedstvu, primjerice s Ukrajinom;
- EU i njegove države članice uspostaviti će komunikacijske kanale između stručnjaka iz EU-a i Ukrajine, odrediti kontaktnu točku kako bi se osigurala neometana suradnja, podizati svijest, razmjenjivati najbolje prakse i stručno znanje te utvrditi potrebe u pogledu osposobljavanja i druge mjere potpore za jačanje ukrajinskih kapaciteta u predmetnom području i
- EU i njegove države članice i dalje će surađivati s Ukrajinom u okviru stalnog tehničkog okruglog stola kako bi riješili gorući problem nezakonite trgovine vatrenim oružjem i opasnost povezanu s takvim oružjem koje dopire u ruke terorista i organiziranih zločinačkih skupina.

Južno susjedstvo

Preusmjeravanje SALW-a i trgovina SALW-om i dalje potiče dugotrajne oružane sukobe s dalekosežnim regionalnim posljedicama na području Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA). Nezakoniti SALW u toj regiji potječe iz brojnih izvora, uključujući slabo osigurane zalihe i SALW podrijetlom iz zakonite proizvodnje i dozvoljenog izvoza koji je potom preusmjeren neovlaštenim krajnjim korisnicima, među ostalim SALW-a iz država članica EU-a.

Ciklus politike EU-a za razdoblje 2018. – 2021. za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala uključuje posebne operativne aktivnosti u tim regijama za poboljšanje suradnje u pitanju nezakonite trgovine vatrenim oružjem. Za uspješnije suzbijanje transnacionalne dimenzije nezakonite trgovine vatrenim oružjem u cijeloj regiji neophodna je intenzivnija bilateralna suradnja. Stoga je potrebno poticati koordinaciju EU-a i MENA-e u tom području, imajući u vidu potrebu da se izbjegne udvostručavanje napora i osiguraju dosljednost i usklađenost s postojećim inicijativama koje podupire ili financira EU.

Djelovanje na Bliskom istoku i u Africi:

- putem dijaloga o sigurnosti EU će nastojati unaprijediti suradnju s Alžirom u području kontrole prijenosa vatrenog oružja i borbe protiv nezakonite trgovine malim oružjem;
- EU će nastaviti podupirati Tunis u reformi sektora sigurnosti i upravljanju granicama, prvenstveno putem posebnog programa financiranja, što će imati izravan utjecaj na kontrolu nezakonite trgovine vatrenim oružjem;

- EU će promicati provedbu svih inicijativa za produbljivanje suradnje s Marokom u području kontrole izvoza vatrenog oružja i robe s dvojnog namjenom, kako je predviđeno Akcijskim planom EU-a i Maroka kojim se uspostavlja napredni status⁵³;
- EU će nastaviti pružati potporu Libanonu i Jordanu u rješavanju problema organiziranog kriminala (među ostalim pomaganjem u reformi sektora sigurnosti i potporom za integrirano upravljanje granicama) i u kontroliranju nezakonite trgovine vatrenim oružjem;
- EU će i dalje jačati suradnju EU-a i MENA-e u borbi protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem, uključujući u okviru inicijative Euromed Police IV.⁵⁴ Cilj je tog regionalnog programa poboljšati operativnu i stratešku policijsku suradnju u regiji MENA među nacionalnim tijelima u južnim partnerskim zemljama te s državama članicama EU-a i relevantnim agencijama EU-a, kao što je Frontex;
- EU će i dalje podupirati praćenje preusmjerenja neovlaštenim subjektima u regiji, ali i procjenu rizika na temelju obavještajnih podataka i mjere za borbu protiv preusmjerenja, uzimajući pritom u obzir pozitivne rezultate projekta iTrace⁵⁵ i
- EU će nastaviti podupirati izgradnju kapaciteta lokalnih tijela za provedbu zakona i snaga sigurnosti u pitanjima fizičke sigurnosti i upravljanja zalihama, uništavanja viškova te dokumentiranja i praćenja nezakonitog SALW-a;
- EU će nastaviti podupirati Afričku uniju i relevantne regionalne gospodarske zajednice u njihovim naporima za suzbijanje nezakonite trgovine SALW-om.

⁵³ Zajednički prijedlog Odluke Vijeća o stajalištu Unije u okviru Vijeća za pridruživanje uspostavljenog Euro-mediteranskim sporazumom o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Maroka, s druge strane, u vezi s donošenjem preporuke o provedbi akcijskog plana EU-a i Maroka kojim se uspostavlja napredni status (2013. – 2017.) (* JOIN/2013/06 final – 2013/0107 (NLE)).

⁵⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁵⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Sjeverna i Južna Amerika

Djelovanje u Sjevernoj i Južnoj Americi: EU će težiti sinergiji s relevantnim državama i regionalnim organizacijama iz Sjeverne i Južne Amerike radi smanjenja nezakonitog širenja SALW-a i trgovine SALW-om kako bi se smanjili oružano nasilje i kriminalne aktivnosti⁵⁶.

3. ZAKLJUČAK I DALJNJE AKTIVNOSTI

Ova strategija predstavlja zajednički put naprijed za EU u cilju uklanjanja opasnosti od nezakonitog vatrenog oružja i SALW-a te pripadajućeg streljiva, ali i niz mjera koje EU i njezine države članice trebaju provesti unutar granica EU-a te prijedloge za suradnju i pomoć u kontroli SALW-a u susjedstvu EU-a i ostatku svijeta.

ESVD i Komisija sastavljat će godišnja izvješća o napretku provedbe ove strategije.

⁵⁶ Prema istraživanju UNODC-a iz 2013. ubojstvo je uzrok smrti gotovo pola milijuna (437 000) osoba u svijetu u 2012. Više od trećine tih ubojstava (36 %) dogodilo se u Sjevernoj i Južnoj Americi. Gotovo polovina žrtava ubojstva u dobi je od 15 do 29 godina, a upotreba vatrenog oružja vrlo je raširena u toj regiji, gdje je dvije trećine (66 %) ubojstava počinjeno vatrenim oružjem.